

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:

Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.

Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Let. 3. št. 114.

Cena 5 c.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, MAY 30 1945.

Price 5c.

Vol. 3. No. 114.

PORAZIMO TORIJEVSKO REAKCIJO 4 JUNIJA

TUDI S SAMOKRESI SE OBRAČUNAVA V
PREDVOLILNI KAMPANJI

Toronto — George Barker, povrnjeni vojak in neodvisni kandidat v provincialnih volitvah, je sinoči bil ranjen v levo roko pred lastno garažo. Neznane ga je ranil iz samokresa in potem brez sledu izginil. Omenjeni pravi, da so nepoznane osebe po telefonu mu žugale zaradi njegove kandidature.

Priložil se je na isti način policiji M. P. McLean, kandidat Delavske Progresivne Stranke, za volilno okrožje Eglinton-Toronto, katerega je neznane razbil šipo na avto na ulici za dobo dokler je omenjeni vršil vojaške vežbe. Ko se je povrnil, je našel razbito šipo na svojem avto. Omenjeni je ob tej priliki dejal: "Niti najmanjšega dvoma ni, da je to izvršeno zaradi tega, ker kandidiram kot kandidat Delavske Progresivne Stranke." To je storjeno na podtiki skrajne in drzne reakcije, katere v svojem besu izkorišča vse, da bi na ta način

ŠKANDAL TORIJEVSE PROTNARODNE OBLASTI

DREW ZAPOSILIL TAJNO POLICIJO NA RAČUN
ONTARIJSKIH DAVKOPLAČEVALCEV

Toronto — Vodja CCF stranke je v svojem govoru minuli teden javno obtožil Ontarijskega premiera Drew-a, da je zaposlil na račun Ontarijskih davkoplačevalcev tajno policijo, katere je bila naloga špijonirati voditelje opozicije ter posamezne državne ustanove in naposled na ta način (gestapovski) zagotoviti torijevsko oblast v Ontario. V obtožbi je navedeno ime glavnega načelnika tajne policije, Capt. Osborne Dempster, katerega urad se nahaja na drugem nadstropju policijske garaže, nedaleč vladnega poslopja, Queens Park-a.

Ko je ta vest prišla v javnost, premier Drew, se je naredil "nevednega Tomaža" in pravi da mu ničesar ni znanega o tajni policiji. Celo zadevo se preišče, pravi Drew, na kar bo podal tudi izjavo v javnosti. Kljub temu, da je že nekoliko dni odkar je izrečena obtožba, se še ni odločil zavrniti obtožbe z podkrepljenimi fakti.

Tajne policije je bila dolžnost izslediti delo voditeljev opozicije, delo državnih ustanov pod kontrolo liberalcev in delo unijskega gibanja ter drugih narodnih ustanov. Vsekakor značilno je, da prav nihče ničesar ne ve o tajni policiji, katere je bila plačana iz provincialne blagajne, dasi je vršila delo izključno za konservativno stranko.

Medtem še bolj značilno je vprašanje, kako je mogel vodja CCF stranke, Mr. E. B. Joliffe zadržati škandalozno afero pred javnostjo skoro dve leti, dasi je vedel o njej? Namreč on pravi, da je bilo opaziti delo tajne policije že leta 1943. Jasno je torej, da je tudi sam računal doseči nekoliko več glasov pri volitvah ako v razburljivi in skoraj teroristični predvolilni kampanji razkrije torijevsko gestapovsko zaledje.

Škandalozna torijevska mašina je bila dokaj razkrita po delavskih poslancih provincialne zbornice, A.A. MacLeod in J. B. Salzberg, na zadnjem zasedanju. Toda vodja CCF ni smatral tedaj za potrebno, da istosčasno pred poslansko zbornico razkrije delo torijevske taj-

ne policije, ter na ta način podkrepi ljudske zahteve za koalicijsko vlado. Ne! Tega ni storil, čaka je na volitve — položaj. V tem pomenu je pojasnen obenem tudi tkzv. posebne vrste "socijalizem" CCF stranke.

Volilci v Ontario! Na dan volitev dne 4 junija odgovorite tako torijevski reakciji, kakor tudi CCF oportunistom z svojimi glasovi za kandidate Delavske Progresivne Stranke!

"Radi drzne kampanje gotovega dela zunanega in posebnega italijanskega časopisja proti Jugoslaviji v zvezi osvoboditvijo Trsta, Istre in slovenskega Primorja, potrebno je poudariti, da je jugoslovanska armada osvobodila Istro, slovensko Primorje, vključno Trst, prav sama v hudih bitkah pod ceno ogromnih žrtev. To potrjuje izjava general-poročnika Arsa Jovanovića, vrhovni poveljnik jugoslovanske armade, kateri je vodil vojne operacije na tem področju in bil na licu mesta vred z komandantom četrtne armade general-poročnikom Drapsinom. Meglena incijativa izkoriščana že

Premier Tito zahteva vpoštevanje določbe Atlantskega Carterja

JUGOSLOVANSKO ČASOPISJE KRITIZIRA DRZNO
PONASANJE ZAVEZNIŠKE VOJNE OBLASTI V
CELOVCU IN ZAHTEVA OSVOBODITEV
ČLANOV OSVOBODILNEGA ODBORA

Trst — Napram trditvi italijanskega časopisja naklonjenega zahtevam Jugoslavije glede Istre, Trsta in slovenskega Primorja, maršal Tito v svojem govoru, katerega je održal nedavno v Beogradu in pozneje v Ljubljani, je dal razumeti, da bo Jugoslavija zadržala svojo vojsko v Trstu in drugih po njeni armadi osvobojenih krajih slovenskega Primorja zapadno od Soče, ter dela Koroške in Štajerske. Jugoslavija obenem zahteva pravico za predstavnostvo v zavezniški vojni Administraciji ne samo v Trstu, ampak tudi drugih krajih obljubljenih z slovenskim prebivalstvom.

To časopisje prinaša tudi vest, da je jugoslovanska vojska prevzela oblast na delu ozemlja severno od Trsta, o čem so vojaške oblasti vnaprej obvestile zavezniško vojno komando, da to ozemlje spada pod jugoslovansko okupacijsko zono.

Če tudi zaenkrat poročila ne omenjajo da je prišlo do sporazuma med zavezniki in Jugoslavijo, se pričakuje povoljnejši rezultatov posebej zaradi opoklicanja ameriške 91 divizije iz Trsta. Posamezni krogi izražajo mnenje, da pride do sporazuma posebno ako se odbori zahtevo maršala Tita, kateri zahteva predstavnostvo Jugoslavije v zavezniški vojni Administraciji na okupiranem in spornem ozemlju.

V znak rojstnega dne

maršala Tita, so se vršile dne 25. maja velike svečanosti v Trstu. Nekoliko desetec topov, je izstrelilo mogačne slave, dočim so vojaki iz obrambnih položajev med klici občinstva: "Živel maršal Tito", izstrelili nekoliko rafalov iz strojnic in minometov. Samo mesto je bilo praznično razsvetljeno z žarometi in barvnimi raketi, kateri so se v raznih barvah križali v zraku nad mestom. Proslava rojstnega dne je prišla tako nepričakovano, da so prebivalci že pomislili na odprto borbo v mestu. Taka zamisel gotovega dela meščanov, je bila kaj hitro opogumljena, ko so se slišali močni klici ljudstva v znak rojstnega dne svojega priljubljenega voditelja in maršala Tita.

Medtem jugoslovansko časopisje obsoja zavezniško okupacijsko oblast v Celovcu, radi aretacije nekoliko članov Koroškega Osvobodilnega Odbora, med temi poslanca Osvobodilne Fronte slovenskega naroda, Vladimirja Jiriga. Časopisje je naslovilo zahtevo za takojšno osvoboditev aretiranih in prenehanje praktiranja izpada in racij slovenskega anti-fašističnega tiska v Celovcu.

Ljubljana, 28. maja — Maršal Tito je sinoči v svojem govoru v Ljubljani, naslovil apel Zedinjenim Narodom, da se vpoštevajo določbe Atlantskega Carterja glede Istre, Trsta, slovenskega Primorja, ter Koroške in

Štajerske. Bila bi zapravljena najsmotnejših tragedij ako bi se morali zopet boriti za naše ravnokar osvobojeno ozemlje. Narod Koroške in Štajerske, Istre, Trsta in slovenskega Primorja, je željno pričakoval zadnjih 25 let srečnega dne, da se osvobojen zedin v svojimi brati in sestrami v svobodni federativni Jugoslaviji. Zagotavljam naše brate in sestre Koroške in Štajerske, da smo pravdaleč od zamisli, da bi ne vodili skrbi o njihovi usodi in posebno zaradi nesrečnega dejstva, da se nahajajo pod oblastjo istih preoblečenih tlačiteljev, kateri so zadnjih 25 let držno in kruto ravnali z njimi", je dejal v svojem govoru maršal Tito.

Zunanje in sovražno časopisje podžiga do nezasišane stopnje kampanjo proti zahtevi Jugoslavije za pripojitev Trsta, Istre in slovenskega Primorja Jugoslaviji. Besneča italijanska fašistična reakcija, podkrepjena z protinarodnimi elementi in reakcijo v svetu, izkorišča vse v svoji moči, da opraviči svoje kriminalne zahteve po tujem ozemlju. In prav pri tem vprašanju se izraža neopravičena popustljivost zavezniških oblasti, katere bi morale energično postopiti proti rušitelju narodnega edinstva v Italiji, posebno pa proti se živečim fašističnim elementom, kateri zaslužijo le kazen za svoja agresivna početja v tej vojni. To res-

njev pojav v centralni Evropi in na Balkanu. Kljub temu, da vojna ni zapravljena končana, ko so se preoblečeni v demokratsko ruho italijanski fašisti počutili že dovolj močnih, za izživ enega naroda proti drugemu in sprečiti izgraditev trajnega mira v tem delu Evrope. Uspeli so že poleg tega pritegniti v anti-jugoslovansko kampanjo gotov del tudi zavezniškega časopisja, kar obenem potrjuje, da njihov vpliv v zavezniških ni uničen in da se človečanstvo ni rešilo fašizma.

Priznati je treba, da so fašisti in njihovi somišljeniki na prav zvit način organizirali to kampanjo. Jugoslavijo se računa ena od manjših držav, zato smatrajo, da jo toliko lažje zmerjajo in se znašajo nad njo, kot pa katero drugo zavezniško državo. Vendar pa s zadovoljstvom opažamo, da so treznomisleči šloji britskega javnega mnenja nasprotni tej kampanji in da narod gleda stvari objektivno, kar je vsekakor povoljna nada za Jugoslavijo.

Po drugi plati tega vprašanja vemo, da poleg italijanskega impirijalizma, Jugoslavija ima sovražnike tudi v drugih državah. Ti ne žele osvoboditve vsega ozemlja narodov Jugoslavije. Po njihovem mišljenju je treba podpreti italijanske fašistične impirijaliste v njihovi agresivni zahtevi, ter na ta način sprečiti narodno-jugoslovansko izgraditev končnega mira v lastni hiši. Urgirajo, da je treba Italiji odvzeti kolonialne posesti, toda dovoliti oblast na slovensko in hrvatsko lastnino

na severu.

Naravno je, da mi nimamo prav nič proti narodu italijanskih kolonij, da ob prvi priložnosti zadobi svojo nacionalno neodvisnost. Toda v nobenem slučaju pa ne moremo dovoliti, da bi se z Slovenci in Hrvati tkzv. Julijske Krajine postopalo slabše kakor pa z afriškimi plemeni. Vprašamo se, ali so zaslužili kazen nacionalnega tlačanstva zaradi tega, ko so doprinašali na strani zaveznikov v tej vojni tako ogromne žrtve? Čudno je, da se ta demokratski narod, edini v italijanski imperiji, kateri je štiri leta vodil oboroženo borbo za svojo svobodo in stvari zaveznikov, bi moral sedaj toliko ponižati in predati onim italijanskim, fašističnim elementom kateri so se štiri leta borili proti zaveznikom.

Za njih pravice malih narodov neobstojajo

Ako bi se taka nesreča zgodila, bi bila to ena najstrašnejših žalitev sedanjih odnošajev med narodi, tembolj, ko so vendar izgrajeni na razvalinah Hitlerjevega in Musolinijevega "novega reda."

Ker so se neprijatelji demokracije in svobode malih narodov, ljudje, katere ne žele videti popolnega očistitve fašističnih drobecv v Evropi, zakrili za odvrtno anti-jugoslovansko kampanjo v zvezi z Trstom, vemo, da nam je nemogoče zamašiti njihova pro-fašistična in fašistična usta, ter z apelom opravičiti pravico na samoodlobo naroda. Za njih pravice malih narodov

ZAHTEVE ZA PREKINITEV ODOŠAJEV Z ŠPANIJO

Pariz — Ljudstvo v Franciji zahteva takojšno prekinitev diplomatskih odnošajev z vlado fašističnega diktatorja generala Franka, katerega je napram zatrdilo vesti poslala nekoliko tisočev vohunov v Francijo z preracunano svrhu. Namreč nekoliko zasadenih vohunov na zasliševanju je priznalo, da so bili poslani v Francijo z namenom, da se včlanijo v španske anti-fašistične organizacije za povzročanje razdora in nesloge. Vohuni so bili posebej izurjevani po načelnikih nemških gestapovcev, katerih naloga je bila poleg ovađustva španskih anti-fašistov, obenem izvrševati sabotažo v Fran-

ciji in na ta način zvrniti krivdo na španske anti-fašistične organizacije. Svobodoljubno javno mnenje se ogorčeno ponaša zaradi diplomatskih odnošajev z fašistično vlado generala Franka v Španiji, katero zahteva ne samo prekinitev diplomatskih odnošajev, ampak istočasno svobodoljubne pravice španskemu narodu, da izreče svojo obsodbo nad vojnimi zločinci.

MAČEK JE UBRAL Z OKUPATORJI

Washington — Ameriški urad za vojne informacije prinaša vest brzogovne agencije nove Jugoslavije iz Zagreba, katere pravi: "Vodja Hrvatske Seljačke Stranke, dr. Vladko Maček, je ubežal iz zemlje z Nemci v dosedaj nepoznani kraj".

Neka narodna prislovica pri hrvatskem narodu dokaj znana pravi: "Svoj k svoje". In — Maček — res ni mogel "drugega" storiti, kakor zbežati pod zaščito njegovih nemških prijateljev kot nagrada za njegovo potrpežljivo ponašanje, ko so ti izvrševali strašna zločinstva v Hrvatski in Jugoslaviji. Najbrž da se snide z škofom Rožmanom v kakem samostanu in potem objavita skupaj v Rimu.

Grška reakcija izziva izgrede

Ankara — Bolgarski vnanji minister Petro Stainof, dolgi grško vlado za obmejne izgrede. Izjavil je, da bolgarska vlada želi imeti prijateljske odnose z Grčijo in je pripravna z svoje strani odstraniti kakšne koli zapreke katere bi vplivale na slabšanje odnošajev med obema državama.

Toda naglasil je, da so izgredi nastali od kakor je prišla na vlado v Grčiji reakcija. Dokler je vladal odbor Nacionalnega Osvoboditve, grške meje so stražili oddelki ELAS in ni prišlo do nobenih izpadov.

POVRNITE SE V SVOJO DOMOVINO

Moskva — "Povrnite se v svojo domovino", se glasi poziv podpredsednika poljske vlade, Wladislava Gembolka, razkropljenim Poljakom v raznih državah, ki so služili v zavezniških armadah in se borili proti Hitlerjeve Nemčije. Nova vlada bo skrbela zato, da najdejo vsi poljski državljani, razen okorele reakcije in lahkovičkov, v svoji domovini resnično svoj svobodni dom. Potrebno pa je enkrat in za vselej prekiniti odnose s zarotniki proti interesom lastnega naroda v Londonu, pravi Wladislav Gembolka.

Medtem iz drugih virov vesti prinašajo istočasno izjavo bivšega premiera poljske begunske vlade v Londonu, Stanislava Mikolajčuk-a, kateri se javno odreka poljske begunske reakcije in v urgira da to store vsi drugi patriotični rodoljubi Mikolajčuk pravi, "prav držna je zamisel poljskih begunskih krogov v Londonu, ko širijo propagando, da predstavljajo poljski narod. To ne odgovarja resnici, tembolj zlobni nameri proti interesom poljskega naroda."

Poljski kmeti podpirajo novo vlado

Moskva — Prva konvencija Poljske Kmetijske Stranke, katere se je vršila pred nedavnim v Wašavi, je enoglasno sprejela resolucijo, kateri obsoja poljske begunske reakcionarne kroge v Londonu, ter izraža popolno zaupanje novi vladi. Resolucija povdarja na nujnost, da se odstrani rušitelje narodnega edinstva in podžigalce proti dobrih in prijateljskih odnošajev med Poljsko in Sovjetsko Unijo. Ti elementi skušajo izzvati državljansko vojno v Poljski in na ta način zasesti oblast, zaključuje resolucija. Konvencije se je udeležilo 1500 delegatov in delegatinj iz vseh krajev osvobojene Poljske.

ničnost je treba spoznati pri reševanju tkzv. spora glede Istre, Trsta in slovenskega Primorja.

neobstojajo. Na to sta jih naučila Hitler in Musolini. Ti elementi niso skozi to dobo vojne naučili ničesar novega. Toda mi verujemo, da Jugoslavija — edina evropska država razen velikih treh zavezniških — je ostala z svojo armado za vso dobo vojne, osvobodila svoje narode izpod fašistične tiranije, zadržala na svojem ozemlju precejšnje število nemških in italijanskih divizij in z tem znatno olajšala zavezniško fronto, bi morala imeti iste pravice na ozemlje, katero je osvobodila, kakor katere koli druga zavezniška armada.

Narodno Osvobodilni odbori so obstojali tudi prej

Na vprašanje glede sedanjih razmer v Istri in slovenskem Primorju, Edvard Kardelj je odgovoril sledeče:

Po vsem osvobojenem ozemlju poleg že Narodno-osvobodilnih odborov, kateri so bili osnovna opora narodno osvobodilne borbe proti okupatorskih sil, dodana je še vojaška oblast. Po vseh mestih in vaseh narodno osvobodilni odbori, ustanovljeni za časa okupacije, so bili gonilna sila narodnega upora in borbe. Dokaz temu je, da je glavni del slovenskega Primorja in Istre bil že osvobojen po narodu samem in z pomočjo 9 in 11 korpusa dobrovoljcev tamšnjega prebivalstva. Torej je le pravično, da ti odbori prevzamejo oblast administracije v teh pokrajinah. Toda enako pravično, da naša vojaška oblast ne

(Nadaljevanje na 4 str.)

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarodnih člankov in dopisov se ne vrača.

Na dan volitev je potrebno poraziti reakcijo in oportuniste

Volilna tekma se približuje k svojemu zaključku. In predno bo zaključena pred določenim datumom dne 4. junija, bo toliko bolj napeta, drzna in brezobzirna z strani torijevske reakcije in CCF oportunistov. Z ene in druge strani besne obtožbe, kupičijo se argumenti in obljube vsevpred v provinciji. Ako bi ljudstvo moglo živeti od praznih in izmišljenih obljub, tedaj bi Kanada postala v resnici raj na zemlji. Ker pa navadno obljube ostanejo nedotaknjene na papirju, je tembolj važno vprašanje za volilce, da trezno presodijo predno bodo oddali svoje glasove.

Preveč obširna bi bila razlaga na tem mestu, glede vrednosti posameznih strank sedaj v volilni tekmi za provincijalno zbornico. Zato bo naša razlaga v tem oziru bolj površna in sicer v poglavitnih obrisih glede omenjenega vprašanja.

Kakšno stališče je zavzemala napram narodnim in delavskim interesom konservativna stranka, je pač pokazala v praktičnem pomenu z tem, da ni izpolnila niti ene točke svojega programa. Vlada premiera Drew-a se je bavila daleč bolj skrbno s podžiganjem naborne kampanje proti narodnega edinstva, kakor pa z resničnimi gospodarskimi in socialnimi problemi v provinciji. Toda, kakor je na drugem mestu omenjeno in sicer napram trditvi vodje CCF, polagala je zaupanje na oblast z pomočjo tajne in dosedaj nepoznane policije, na račun Ontarijskih davkoplačencev. Zato ni čudnega, da so delavci čakali po 14 mesecev za poravnane spora v tovarnah in da so ravno kompanijske unije vžigale tako prednost pri tej vladi.

Po drugi strani nastane vprašanje glede tkzv. prijateljev "Socializma", CCF stranka. Njeni poslanci so tvorili drugo večino v poslanski zbornici, a so se prav skrbno izogibali pritisniti konservativno reakcionarno vlado pred odgovornost napram narodnim interesom. Njihov izgovor je bil, da nimajo zadostne večine, da je treba imeti popolno večino. Toda ko sta delavska poslanca vred z progresivnimi liberalnimi poslanci ponudila kooperacijo za formiranje koalicijske vlade, vodja CCF, Mr. Joliffe, je zavrgel ponudo, češ CCF stranka ne sodeluje z komur koli razen samosvoje večine.

Ta izjava nas spričo resnega dejstva za poraz torijevske reakcije spomni, na oportunistično stališče nemških social-demokratov, ko so odklonili sodelovanje v ljudski fronti proti nevarnosti nemškega fašizma v letu 1933.

Liberalna stranka, katere skuša igrati vlogo posredovalca izmed bogatinov in revežev, izmed velikih in manjših posestnikov, brez da bi pri tem se dotaknila ogromnih profitov bankirjev in industrijskih magnatov nima večjih zaslug med ljudstvom, dasi računa na večino vnaprej.

Sodeč po izjavah in programu posameznih strank, edino Delavska Progresivna Stranka — je resnična stranka — katere zasluži podporo delavcev in delavk. Njeni kandidati so preizkušeni delavci in na splošno znani branitelji narodnega edinstva in narodnih interesov. Poleg tega edino od kandidatov delavske stranke slišimo obsodbo proti drznih ovir priznati Jugoslaviji pravico na njeno lastno zemljo.

In zato zaslužijo podporo vseh trezno mislečih delavcev in delavk.

Na dan volitev dne 4. junija je treba odločiti za izvolitev provincijalne vlade, katere bo dejansko služila narodnim in delavskim interesom v provinciji in v deželi pa, zagotavljala oporo velikim načelom Atlantskega Čarterja in Krimske konference.

Odgovor na drzno reakcionarno kampanjo

Na drugem mestu v tem istu listu, smo priobčili obširnejšo razlago o vprašanju Istre, Trsta in slovenskega Primorja, katero je podal podpredsednik jugoslovanske vlade in minister ustavne Skupščine, Edvard Kardelj, kot odgovor na drzno provokacijo in fašistične intrige italijanskih fašističnih imperialističnih elementov. To je obenem odgovor zbrani reakcionarni družbi v svetu v splošnem, katere v bezupnem besu drvi čez drn in strn, ali bi se ne dalo vsaj nekaj rešiti od prevojne Evrope, ali bi ne moglo priti tu in tam kako zunanjo fliko na račun ozemlja tujih narodov, ter z tem podreti postavljena načela Atlantskega Čarterja in Krimske konference.

Nedvomno, da je prisotnost jugoslovanske armade v Trstu, Istri in slovenskem Primorju, eden od najtežjih udarcev proti načrtov italijanskih na novo preobeleženih fašističnih imperialistov, kakor tudi zunanje reakcije v svetu, katere se ni rešila zamisliti na predvojno Evropo. Kakor italijanski imperialistični elementi, tako okorela reakcija v zunanjem svetu, skušata podati vtis med javnim mnenjem, da sporno ozemlje pripada Italiji in na posled, da postaja sporno zaradi političnih sfer med Sovjetsko Unijo in zapadnimi zavezniki, zlasti Vel. Britanijo.

Namera italijanskih imperialističnih elementov, je temeljito razkrita ne samo po zgodovinski razlagi o pripadnosti tega ozemlja, ampak tudi po narodnih želja, da se gre izključno za imperialistične svrhe italijanskih imperialističnih elementov. Toda v kolikor se tiče politične sfere z strani Sovjetske Unije, neodgovarja resnici. Sovjetska Unija ne išče političnih sfer na lastninskih pravicah jugoslovanskih narodov, tembolj je zaščitnica sporazuma v Jalti, kateri jasno in neoporekljivo določa narodom pravice na ozemlje, katere je bilo nasilnim potom od njih odvzeto po prvi svetovni vojni. Politčne sfere skušajo vsiliti ravno na podlagi tega vprašanja italijanski imperialistični elementi in svetovna reakcija za nadaljevanje starih protinarodnih pregreh v Evropi.

Maršal Tito je v enem svojih značilnih govorov o tem vprašanju poudaril osnovno dejstvo: "Mi tujeja nočemo in svojega ne damo." V tem stavku je torej pojasnjen celotni odgovor na drzno zaroto italijanskih fašističnih elementov in zunanje reakcije.

To ozemlje je vekovna last Slovencev in Hrvatov in kot tako pripada novi svobodni federativni Jugoslaviji!

Fašistično domobranski teror nad Slovenci

(Nadaljevanje)
NOČNI POKOLJ
VRBLJENČANK

Za nešteto strahotnih primerov ve le noč in morilci. Okoli 20. IV. so pri D. M. v Polju in na Ježici pobrali 14 ljudi, jih postrelili in zmetali v Savo. Ta ali oni teh strahotnih primerov pride na dan in z vsjo jasnostjo obzari zločinsko, morilsko divjanje slovenskih branilcev vere!

Eden takih primerov je umor enega moža in 10 deklet iz Vrbljenj na dne 27. I. 1944. Ta pokolj je izvedel že omenjeni Franc Frakelj s svojo "likvidatorsko skupino", ki je sestavljena takole:

Njegova najozlja pomagala in telesna stražnika sta Jakob Anzelj in Alojz Benko, oba iz Vrbljenj, dočim je Martin Oblak iz Vrbljenj vodja morilske podskupine, znan kot najbolj krvoločni tip v barjanski dolini. Med njimi so tudi Franc Požar iz Strahomerja, Jože Grum domobranski narednik iz vasi Podkraj pri Tomišlju, Pepek Švigelj, šofer, ter Franc in Ludvik Stojc z Iga. Slednji je vodil decembra napad na Gospodarsko komisijo v Barju, ko so umorili Franca Sivca z Golega in Janeza Belaja od istotam, ki je bil 14 dni mučen in ustreljen v Kozlarjevi gošči.

27. I. 1944 ponoči je ta morilska "likvidatorska skupina" prišla v Vrbljenje. Zbudili so takoj kmeta Martina Furlana, ki je bil zaradi svoje poštenosti in odločnosti splošno priljubljen, njegovo sestro Pavlo, Lojzko in Micko Kocjanovo, dalje mater 8 otrok Franco Strumbljevo, ki ji je mož umrl v internaciji na Rabu, Ivano Lesicovo, hčer pobožne rodbine, Minko Tekavčev, mater 6-letnega otroka in Angelo Kumšetovo, ki je pozneje svoj strašni doživljaj izpovedal v zapisniku. Vsi so se morali takoj obleči in iti z njimi. Dobro zastraženo so gnali proti šoli na Barju. Govorili so jim, da bodo poslani v Nemčijo, ker simpatizirajo z OF. Kumšetova je med zlikovci dobro spoznala Požarja iz Strahomerja, ki jim je med potom grozil s kopitimi in jih potem zmajal s prekletimi kurba-mi, ter Oblaka in Anzelja iz Vrbljenj. V šoli jih je sprejel Franc Frakelj in jih začel zasliševati. Strumbljeva je prosila Požarjevega, naj se umili njenih osmih otrok in naj jo pusti. Ta pa se je zadržal na njo: "Marš, prekleto kurba stara!" Med tem so iz Mokarjeve trgovine pripeljali še Pavlo Jankovičev in ženo Toneta Škrabovega, ki so ga isti zlikovci ubili še poprej v Kozlarjevi gošči, mater 10-mesečnega deteta in 6-letnega otroka, in njeno sestro Mimo, vse tri iz Tomišlja.

Vseh deset žensk in Furlana so peljali na Peruzzi-jevo cesto, kjer jim je Frakelj sam zvezal roke na hrbtu in nato zvezal po tri osebe skupaj. Pri tem se jim je rogal.

"Zdaj je enkrat za vselej konec vaših norčij. Meni tako nimajo koga ubiti; če pa sam padem, nič za to." In eni od njih, ki je bila nevesta: "Sta mislila, da vaju bo zvezal duhovnik, pa vaju bom kar jaz!"

Po tem ciničnem zasmehovanju so odgnali žrtve proti Rudniku. Na lškem mostu se je stari Furlan odtrgal in začel bežati, a dosegli so ga strelji morilcev. Oblakov ga je kar prečesetal z mitraljezom, drugi pa so ga še mrtvega tolkli s kopiti.

Pod tem groznim vtisom so gnali žrtve dalje skozi Rudnik, Lavrico in Škofljico na grad Lisičje. Ves čas so jih strmolili, da so prekleto kurbe, in jim napovedovali, da gredo v smrt, ker jih bodo postrelili. Ženske so jokale, prosile in stokale. Na gradu Lisičje so si privoščili še poslednji zasmeh. Odpeljali so jih v kapelo, jih razvezali in duhovnik jih je izpovedal. Obhajilo pa so jim odklonili.

Božji namestnik se je dal zlorabiti, da je prišel v temni noči na poziv morilcev v to kapelo dajati poslednjo tolažbo žrtvam, o katerih je vedel, da padajo pod moril-

čevo roko brez povoda in pristojne sodbe, nedolžne in poštene, pomorjene le zato, ker so drugače mislile kot ta morilska drhal. Ta duhovnik ni zakrčal na ves glas: "Stojte, morilci! Ne tako!" in ni kril s svojim telesom matere osmerih otrok! Kdorkoli je, osem nedolžnih otrok, takih, ki jim je Kristus velel, da naj jih puste k njemu, ga preklinja in ga obtožuje pred Bogom. Pred ljudstvom pa ga bomo z morilci vred poiskali mi!

Le enemu od tolpe se je zganilo srce. Mlad domobranec je tiho dejal: "Ne morem vam pomagati! Domači so vas pripeljali in obsodili!"

Po spovedi so žrtve spet zvezali, jih gnali ven in postavili v vrsto pred grajski zid. Angeli Kumšetovi se je izvil krik:

"Danes streljate vi nas, ni pa več daleč dan, ko bodo drugi vas!"

Požar je poskočil, kot da bi ga pičil gad. Zaletel se je vanjo jo začel tepsti in zarjovel:

"Tiho, prekleto kurba! Zakaj pa partizani nas morijo? Jaz se borim za vero in za Kristusa!"

Ena je vzhlipnila: "Mar nas boste kar tukaj?"

Vodili so jih še 20 m nižje. Med tem pa si je Kumšetova Angela osvobodila roke iz vezi. Ko je zaslišala krike 4 domobrancev z mitraljezi, ki so stopali za njimi: "Pazite spredaj! Hitro!"

Toda obenem sem se zavedal, da je preoblikovanje naše narodne usode tesno povezano z zmago nad nami samimi. Danes vidimo, da oboroženi odpor ni bil le edina rešitev našega fizičnega obstoja, ampak dejansko tudi edino zdravilo za naše doslej slabotno človečnost.

Slovenci in Slovenci! Stališče, ki je izraženo v teh prvih štirih točkah, že dovolj jasno prepričuje vsakogar, da je Osvobodilna Fronta vsenarodno gibanje, da rešuje narod v njegovi tvorin obliki in s tem vse njegove vsebinske srednote. Kaj je torej bolj naravno kakor dejstvo, da so se Slovenci kljub dotedanji politični in nazorski razdaljenosti enoto odzvali narodni dolžnosti takojšnjega odpora proti okupatorju ter ustvarili enotno osvobodilno organizacijo, politično in vojaško? Pod vihrajočo zastavo upora so se začele urejati vrste enotne slovenske vojske. V Osvobodilni fronti so se zbrali pristaši vseh bivših strank razen njihovih zloglasnih voditeljev, katere je njihovo dotedanje protinarodno delo tudi v tem odločilnem trenutku vrglo na protinarodno pozicijo. Šele poznejše dobe bodo lahko vredno ocenile dejstvo, da smo neposredno po okupaciji na Slovenskem zbrali zastopnike vseh strank in skupin za enotno narodno obrambo nastop. Zato je povsem razumljivo, da je peta temeljna točka dala posibnega izraza temu novemu moralnemu razmerju v našem političnem življenju z besedami:

Vse skupine, ki sodelujejo v OF, so se obvezale, da bodo lojalne v medsebojnih odnosih.

Tistemu med nami, ki bi ne hotel vprašati, kako se je izkazala ta obveza, morem mirne vesti odgovoriti, da so izredne okoliščine našega uporniškega nastopa vedno bolj podrežale osebne momente nad osebnim, strankarske koristi narodnim in tako omogočale ustvarjanje novega, borbenega tovarištva med vsemi pripadniki osvobodilnega gibanja. Trpljenje in požrtvovalnost sta zblizala ljudi ter jih povežala v skupnih in bistvenih ciljih.

Se več! Spremenila so se tudi razmerja med strankami in skupinami. Duh lojalnosti, ki je preveval ljudi,

jo je nekaj vrglo naprej, skočila je v noč, ni vedela kako in kam, le to je vedela, da mora proč od tega kraja in smrti. Slišala je drdrati mitraljeze za seboj, nekaj ji je škrtnilo v ramenih, a bežala je čez drn in strn, padala, se kotalila navzdol, se pobrala in spet bežala. Še dolgo so doneli za njo presunljivi kiki nedolžnih žrtev in mitraljeski rafali. Ko se je ustavila, je prislunhala. Krikov ni bilo več. Pomirila se je, sezula čevlje, splezala na drevo in zagledala luči v Ljubljani. Tako se je znašla in drugi dan popoldne prišla do ljudi, ki so ranjeno rešili.

Aprila smo že prejeli poročilo da so domobranci pobili svojo rodbino Kumšetovo, očeta, mater in hčer. Takrat so njih trupla še vedno ležala med lško vasjo in Igom.

Tudi iz želimelj so "izgnile" 4 ženske, ljudje so ugotovili, da so ubite.

Hkrati so z Iga odpeljali proti Ljubljani 30 ljudi, o teh trde poročila, da so pobiti.

V začetku maja so aretirali 140 uradnikov bančnih zavodov.

Vse na policiji mučene izstradane ljudi izroča potem komisar dr. Maks Loh Nemcem in jim sestavlja Transporte, ki gredo v Nemčijo.

Moške pošiljajo v koncentracijsko taborišče v Dachau, ženske pa v meclamburško pokrajino. Vsak mesec odhajata približno

dva transporta.

V TABORIŠČE ALI V SMRT

Premnogo žrtev, ki so bile ubite, mučene, odpeljane v uničevalne nemške internacije ali na prisilna dela, tukaj ne omenjamo. Ženske pošiljajo v Festenburg Raxenbruck, moške in ženske v Dachau ali Mauthausen, seznane sestavlja znani ova-duh Loh. Jetnišnica je polna jetnikov, glavni rabelj je upravnik Hlebec. Mnogo transportov gre v nemške internacije, aretacije so včasih množične. Vzroki so različni. Nekaterih vesti še ni mogoče preveriti; mnogo poročil se je izgubilo; marsičesa pa sedaj razumljivo še ne smemo poročati. Toda ni daleč čas, ko bomo lahko objavili vse. Naj narod zve, iz kakega razbojniškega gnezda so izletali morilci, kje so položili svoja morilska legla, kdo so bili in kaj so storili, da bo vsem in na vse strani očito, kako pokvarjeni drhali je naselil naš slovenski človek.

Moštvo političnega oddelka policije, ki je odgovorno za vsa zverstva, je se počenljaj tam, je sestavljeno takole: Komisar in šef oddelka je dr. Maks Loh. Člani so: Marko Bajuk, Ivan Bergant, Oskar Borin, Janko Borštnik, Igor Brunšnik, Gabrijel Cenčič, Ivo Česnik, Nace Čretnik, Frac Črungolj, Maks Dimnik, Jože Dolinar, Štefan Drenšek, Bojan Du-

brovič, Božo Eiletz, Franc Fašun, Franc Gaber, Franc Godec, Janez Gostinčar, Franc Jantsch, Avguštin Je-ločnik, Anton Jenko, Alojz Jordan, Marjan Kaizer, Peter Klobovs, Drago Kobi, Mario Kobi, Franc Kocuter, Franc Kolarič, Boris Korun, Marjan Koritnik, Danilo Kozuh, Miha Kregar, Janez Kreplj, Mirko Krek, Milo Kružič, Kveder Jože, Matija Lazar, Anton Mastnak, Franc Mihelič, Ciril Milac, Bogo Pestotnik, Lojze Pirc, Gabrijel Potočnik, Blaž Potočnik, Franc Pepevnik, Stanislav Pevec, Bogomil Pust, do Škofic, Jože Seme, Ciril Šega, Suštaršič Marjan, Zlatko Tomšič, Vinko Trskan, Franc Vlahovič, Zvonimir Vuga, Janez Vizintin, Stane Ulčar, Stane Zihel, Herman Župan, Jurij Zakrajšek, Benjamin Žvan.

V Trnovem je prišla v stanovanje bivšega jugoslovanskega oficirja Ravnika Rudolfa domobranska patrrola, ki se je izdala za "Črno roko" in oficirja vprico žene, ki je bila v sedmem mesecu nosečnosti, v postelji ustrelila.

4. V. je šel finančni preglednih Simon Rekar čez rudniški blok proti svojemu čebelnjaku. Ko je dospel do čebelnjaka, ga je domobranec ustrelil. Ženi so rekli, da je bil partizanski kurir, vendar pa niso pri preiskavi ničesar našli pri njem.

V tistih dneh je bil odpeljan v Nemčijo jugoslovanski general Janez in več oficirjev, ker niso hoteli stopiti k domobrancem.

Ko niso dobili doma nekega dekleta, ki so ga iskali, so odpeljali njeno 60-letno bolno mater in sestro, ki je imela doma otroka. Izjavili so, da bodo poslali obe kot talki v Begunje, če se iskana ne bo sama javila.

Na policiji v Ljubljani pretepajo ženske s sto, dve sto ali tri sto udarci. Med prste jim devajo svinčnike in stiskajo roke. Neko 50-letno gospo so obdoližili, da je zbiral denar za podporo OF in jo tako pretepali, da je imela na nogah počeno kožo od kolena naprej.

SKRIVNOST TOSKEGA ČELA

V hišo 27-letnega Ivana Škodlerja, ki se je bil vrnil iz internacije, je ponoči 26. III. udrla domobranska drhal med njimi podnar. Polde Arhar, brata Benčina iz Dvora in brata Kovačeva iz Stranske vasi, vsi znani domobranci, a tokrat s partizansko kapo na glavi. Niso prikrivali, kaj nameravajo z njim: ubiti ga, ker je s srecem pri OF! Moral je z njimi. Vodili so ga v neko grapo ob vnožju Toskega čela pri Ljubljani. Pri neki hiši so vzeli kramp in lopato. Tedaj se je Ivan ustavljal: "Kar brž opravite, kaj mislite!" Toda tu bi bilo še preočito. S kopiti so ga prisilili, da je stopil nižje, globlje v grapo. Postavili so ga na določen kraj. Ko so odstopili par korakov, da bi ga ustrelili, je Ivan poskočil in izginil v grmičevju in v temi. Kot besni so streljali za njim. Toda Škodler je pobegnil in svoj grozotni nočni doživljaj podal v zapisnik.

Ponoči lovijo ljudi v stanovanjih. Vozijo jih na kvesturo ali v umobolnico. Ob sviranju gramofona jim naštejejo do 300 udarcev. Ob omedlevici jih polijejo z vodo in pretepajo dalje. Aretiranci dobivajo udarce za "Grčarice" in za "Turjak". Za aretirance sta samo dva izhoda: Dachau ali Begunje, kjer čakajo, da bodo ustreljeni kot talci.

Pod Toskim čelom leže še štiri strohnela trupla. In če bi Škofov Jožek iz Dobrave, ki leži med temi, mogel govoriti, bi ponovil zgodbo, ki jo je opisal Škodler, in enako ostali trije mrljci, ki so danes še neznan.

Kovačev iz Stranske vasi, ki je že gori omenjen, se je sam pohvalil, kako je podrl Lojzeta Erbežnika iz Kozarjij.

Iz Belega so 3. V. ponoči odpeljali Janeza Brodnika in ga drugi dan v Dravljah ustrelili. Nad 50 mirnih prebivalcev so samo januarja iz nekaterih vasi pri Ljubljani odpeljali v Nemčijo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Devet temeljnih točk Osvobodilne Fronte Slovenskega naroda

je dozorel v težnjo po čim večji organski enotnosti. Sami iz sebe, brez diktata ali umetnega uravnavanja smo prestopili okvir koalicijske in začeli ustvarjati povsem enoten politični organizem. Vse, kar so stranke ali skupine imele pozitivnega in ne-ujljivega, je bilo z ljudmi vred vključeno v Osvobodilno fronto. Plodno delo, katerega je OF doslej razvila v slovenskem človeku in v njegovem javnem prostoru, najjasneje dokazuje to naravno potrebo zlitja vseh skupin v eno samo široko, polno in krepko slovensko politično telo. Mi smo od vsega početka morali napraviti oster obračun nad starim političnim redom in njegovim strankarstvom. Nič čudnega, če so ljudje nove narodne skupnosti počasi izgubili potrebo po strankah in se jim začeli odpovedovati. Tako so ljudje potrdili šesto temeljno točko, ki pravi:

Po narodni osvoboditvi prevzame na slovenskem ozemlju oblast OF kot celota.

Potrdili so jo že pred dokončno osvoboditvijo in sicer s tem, da so v narodno osvobodilnih odborih preizkusili novo obliko demokracije, ki se uspešno uveljavlja brez dosedanjega strankarskega sistema. Tako smo spoznali, da je nova demokracija ki jo snujemo, mogoča brez strank, ne da bi pri tem nastala kakršna koli totalitarna oblika političnega življenja. Po tej poti bomo šli naprej, ker je to v skladu z razvojem napredka in ker to zahtevajo slovenske množice same.

Mislil da je pravilno, če se na tem mestu dotaknem veljave, ki jo tudi na slovenskem uživa komunistična partija. Dejstvo je, da vsi, kar nas je v slovenskem osvobodilnem gibanju, priznavamo nesporno prvenstvo slovenske komunistične partije in da pri tem ne prihajamo v nasprotje niti z zgornj omenjenim opuščanjem značaja koalicijske in strankne oblasti prevzela OF kot enotno gibanje. Prvenstvo komunistične partije je v tem, da je v najtežjem položaju slovenskega naroda nastopila kot prva in najjasnejša pobudnica in da je ves čas osvobodilnega boja ostala neumorna vodnica in varna usmerjevalka vojaških in političnih procesov na Slo-

venskem. Njeni zastopniki so v krogu osvobodilnega vodstva pokazali izredno znanje, sposobnost in v zgledno zvestobo narodu. Njihove analize so se uveljavljale po svoji pravilnosti in prepričljivosti, njihovi osebni vzgledi so dvigali skupno narodno moralo. Vzbudili so splošno zaupanje, ker so se znali vsega posvetiti osvobojeju domovine. Zato se je prvenstvo Komunistične Partije na Slovenskem pojavilo kot naraven in pravičen izraz njenih osebnih in objektivnih kvalit, okrepljeno z občutkom iskrene hvaležnosti vsega naroda. Šele poznejši rodovi bodo mogli do cela oceniti dejstvo, da je znala komunistična partija na Slovenskem, kjer je bila nazorska diferenciacija na j globlja, zbrati ves narod proti okupatorju na temelju skupnega narodnega programa, ne na temelju svoje ideologije. Dolžnost mi je, da dam na tem mestu javno priznanje posebno tovarišem Edvardu Kardelju in Borisu Kidriču za njuno neumorno rodoljubno delovanje. Nič, kdor slovenski narod zares ljubi, se ne more bati tega prvenstva, ampak si ga mora želeeti tako danes kakor v bodočnosti, kajti edino tako pospešuje razvoj pozitivnih sil v narodu in samem sebi.

Dragi rojaki! Če bi imeli priliko, da se že danes vrnete na Primorsko, Gorenjsko, Savinjsko dolino, Notranjsko, Belokrajino, vse tje, kjer imamo osvobojeeno ozemlje, bi videli, da se javno življenje razvija v novem duhu. Odgovornosti do naroda in samega sebe, ki smo se je naučili v neprestani borbi, je postala glavna gonilna sila. Dragocena spoznanja, ki smo prišli do njih v teh ostrih časih, so omogočila nastop pravega demokratičnega razpoloženja. Že pred dokončno osvoboditvijo se je izpolnilo to, o čemer govori sedma temeljna točka:

Po narodni osvoboditvi uvede OF dosledno ljudsko demokracijo. Vsa vprašanja, ki presegajo okvir narodne osvoboditve, se bodo reševala na dosledni ljudski demokratični način.

Ta sistem dosledne ljudske demokracije se že gradi. V tem vidim pravilnost osvobodilne poti, da se že v nje-

(Nadaljevanje na 4. st.)

Narodno edinstvo zagotovi zmago nad silami reakcije

Toronto — Sedaj ko je konec vojne v Evropi, in ko je fašizem izgubil svojo prvo igro si bo skoro gotovo kateri izmed nas mislil, da je konec fašizma in, da od sedaj naprej bo šlo vse kakor po žnrci brez vsakih večjih zaprek, da je svet rešen vsega hudega, da smo že odstranili vse kar nam ni bilo po volji, končno da je zmaga že dobljena itd.

Res je, da je odstranjena zaenkrat največja nevarnost, ki je nam pretela, ali od sedaj naprej se bode šele pričel boj, katerega se bo moral vsak posameznik udeležiti in to brez izjeme kakšnega mišljenja je eden ali drugi.

Dosedaj smo imeli samo misel kako bomo zmagnali nad krvočolnim sovražnikom — fašizmom. Kar se nam pa obeta za naprej bo pa povsem nekaj drugega in to je boj za delavske pravice. Ako se omenja "pravica" to pomeni garancije ozioroma zagotavljanje delavskih položajev za v bodoče. Da je resnica se lahko prepriča vsak posameznik že danes, ko je komaj par tednov od dneva zmage v Evropi, pa se že pojavljajo tiste stare metode, pri katerih se poslužuje reakcija, katerega je že začela delati z polno paro, da ne izgubi svojih starih zagriženih pravic, do katerih po njenem mišljenju, je upravičena brez ozira kaj se zgodi z delavskimi masami. Kajti ona se zaveda, da sedaj je prišel čas, da se zopet vzame stare vajeti v roko in nadaljuje svojo pot.

Ker se pa časi kolikor toliko spreminjajo je upati, da se bodejo temu tudi vsi poštenosti in zavedni ljudje postavili po robu, se mednarodno zedinili in ne bodejo nasledili propagandi, katere se je že začela s tem, da se zaneti zopet preprič in sovražnost med narodi s katerim ima reakcija se največ upanja, da se njih želje izpolnijo, kar se danes lahko tudi vsaki posameznik zaveda da je v resnici najboljše orožje za reakcijo. Ako se njih načrti katere imajo sedaj v teku posrečijo, potem se ne smemo jeziti nanje, kajti vsa sredstva k temu načrtu (kar oni dobro vedo), je v naših rokah.

Toraj ako jim ljudstvo verjame vse to kar so začeli zopet hujskati proti "rudečemu strašilu", potem je zopet zmaga za nazadnjaštvo, korupcijo, mednarodno nezaupanje eden do drugega in končno tudi priprave za tretjo svetovno vojno, katere bo neizogibna ako zmaga zopet reakcija.

Da se tega danes ljudstvo zaveda je zahvalit časopisom kateri delujejo v korist ljudstvu, katero opozarja na nevarnost in skodljivo obrekovanje katere se trosi po nekaterih časopisih, kateri vodi za mednarodno sovražnost.

Koliko ljudi bo uvidelo to potrebo in bo delalo v ta namen, da se pomaga svetu do mednarodnega sporazuma bo pokazala bodočnost. Pač pa ima danes vsak posameznik kateri se količkaj zanima za ljudske interese priložnost pomagati do takega sporazuma s tem, da se otrese vsake bojazni pred rudo.

VABILO NA PIKNIK

Noranda — Tukajšnji odsek št. 4, Triglav, V. P. Z. Bled priredi piknik v nedeljo dne 10. junija, na znamenit prosto pri rojaku Tony Prijatelj v Glenwood.

Na pikniku boste lahko dobili okrepčilo za želodec in suha grla in tudi zavrteli se boste lahko.

Torej vljudno vabimo vse Slovence in Slovenke, brate Hrvate, Srbe in vse druge narodnosti iz bližnje in daljnje okolice, da se udeležijo in se skupno razveselimo. V slučaju slabega vremena se piknik predloži za drugo nedeljo 17. junija.

Torej ne pozabite na udeležbo.

Vabi odbor.

čim strašilom ki ga uporabi pri vsaki priložnosti samo taki ljudje katerih je strah, da izgubijo svoje bogastvo ako se narod zedini. Da se pa to doseže potem ne smemo ločiti ljudskih ras, kajti vsako živo bitje ima pravico do poštenega življenja brez razlike kje, kaj in kako se je rodilo, pa naj bo rdeče, črno, belo ali kakoršne koli barve. Kar se je rodilo, isto se ne more prenarediti in kot tako mora ostati. Ravno tako se moramo zavedati, da narava nam vsem nudi enako prostost in življenje in tudi to brez razlike vsem na tem svetu kar pa seveda tega človeški razum ne vpoštevata in le radi tega se nahajamo v takih okoliščinah.

V zadnjih par letih se je jako veliko dobrega pisalo od vseh strani, kako bode po vojni, kaj vse se bode delalo, da se pomaga svetu do lepšega življenja za kar se je pa ljudstvo vse premalo zanimalo, kajti vsak je imel prilično dober zaslužek in radi tega se nišmo veliko ozirali na bodočnost. Veliko se je tudi pisalo o preureditvi mednarodnega položaja kako bo vsaka narodnost dobila svoje pravo. Kakor pa izgleda danes tudi to ne bode šlo tako gladko kakor se je nam zdelo, pač pa je upanje, da se bo upoštevala Jaltška pogodba.

J. Sheryak.

VABILO NA PIKNIK

Odsek VPZ. Bled v Sudbury, priredi prvi piknik v nedeljo dne 10. junija na novem prostoru, na drugi strani jezera, od farne brata Bratine.

Uljudno so vabljeni vsi Slovenci in Slovenke, kakor tudi Hrvati in Srbi, da se udeležijo.

Za jesti in piti bo dovolj. Za potrebo bo skrbel pripravljani odbor, da bo vsakemu postreženo v zadovoljstvo.

Odbor:

Vabilo na važno sejo

Tem potom so uljudno vabljeni vsi člani in nečlani odseka Zvezs Kanadskih Slovencev, da se udeležijo važne seje dne 3. junija v prostorih 386 Ontario St. E. Toronto.

Poleg rednega opravila dnevnega reda, na seji se bo obenem razpravljalo vprašanje glede moralne pomoči našemu narodu pri zahtevi glede povrnitve njegovega ozemlja, Istre, Trsta in Slovenskega Primorja, katero je bilo nasilno odvzeto po prvi svetovni vojni. To vprašanje mora zbuditi vsakega trezno mislečega Slovenca in Slovenko, da se priključi narodnim vrstam in z tem ojači opravičene zahteve svojega naroda.

Pričetek seje ob 2 uri popoldne.

Izvršni Odbor

VELIK KONCERT V SUBURY

V nedeljo dne 3. junija v Poljski dvorani na Frood Rd., na katerem prvič nastopi Mešan pevski zbor Jugoslovanc v Sudbury pod vodstvom Andrije Kovaček-a.

Zbor nastopi z velikim in bogatim programom. Nemo goče nam je tu podati celotnega programa, napomenimo samo par točk s petjem v katerih nastopijo kvartet, solo in duet pevci. Dalje bode solo Ukrajinski ples, in kakor krona k temu, nastopi tudi s svojo milo zvonečo vijolino naša umetnica Miss Mary Foys.

Prav gotov, da bode to ena največja in do sedaj najboljša prireditvev Jugoslovanc v naši naselbini, zato je ne propustite te redke priložnosti. Pričetek točno ob 8.30 zvečer. Vstopnina 50c. Kupite si vstopnico pred nedeljo.

Odbor.

Delavci glasujemo za delavske stranke kandidate

Toronto — V raznih dnevnih časopisih je posebno sedaj, ko so prihodnje volitve takorekoč na vratih — zelo živahna volilna kampanja za kandidate posameznih strank. Prav posebno se v tem oziru odlikuje "Globe and Mail" in "Evening Telegram" — glasila Montrealskih St. James St. in Torontskih Bay St., bankirjev. Ta dva nam vsem dobro znana dnevnika na vso moč dokazujeta, da bo kanadski narod užival v blagostanju edino ako v teh volitvah izbere kandidate predlagane po njihovi reakcionarni in med narodom osovraženi konservativni stranki. Ker se bankirski magnati opojeni z fašističnimi idejami ne upajo sami pokazati med narod v takih volilnih kampanjah, zato so si izbrali za voditelja njihove stranke prav izvežbanega in njim pokornega hlapca John-a Brecken-a, kateri z njegovim sopotnikom "Ontarijskem" polkovnikom Drew-om, obljublja "nebesa" na zemlji ako bo po narodu izbran na King Mackenzie-vo mesto v Ottavi.

Ko sem pregledoval tega njihovega voditelja John-a Bracken-a predvolilni program, kateri je zelo moderen in zapeljivo, a obenem najbolj nesramno lažnjivo izpeljan, mi je takoj na misel prišla Sovjetska Unija. Njegov podlažnjivi predvolilni program vključuje tudi take točke obljub, katere se danes izvajajo samo v Sovjetski Uniji, kjer vlada resnično dela samo za narod. Ako bi človek ne poznal njihovega zloglasnega rekorda, bi mogče marsikateri nasel tem tako lažnjivim in zapeljanim obljubam.

Dosedanji Ontarijski premier polk. Drew, je v zadnjih provincijalnih volitvah za izpolnitev njegovega programa postavil, a to samo na papir, kar 22 točk. Od teh ne samo da ni bila niti ena izpolnjena, ampak je v svo par delal ravno obratno, tako da mu je poslanska zbornica pri zadnjem zasedanju iste dala breco — nezaupnico — na kar je sledil razpust njegove vlade. Večini nam je še v zelo živem spominu prejšnji zloglasni torijevci — bankirski predstavniki, reakcionarne in fašistično naklonjene konservativne stranke, R.B. Bennett — z njegovo "železno peto." Spominjamo se njegovega terorja nad narodom, dobe nasilstva, lakote, brezdelnosti, zapiranje delavskih predstavnikov in dvoran z pomočjo njegovega prvega nadomestnika v Kvebeku, sedanjega "firerja" Duplessija, kateri zopet na svoj način hoče zapeljati ljudstvo Kvebeške provincije v sedanjih volitvah in predvsem zavarovati ogromne dobičke bankirjev.

Vse te "dobrote" konservativcev in Kvebeških "Bloc Populaire," lahko narod ponovno dolete ako bo pri teh volitvah nepremišljeno nasel na njihove tako zapeljive in lažnjive predvolilne obljube.

Druga posebno za delavce in farmerje zelo zapeljiva stranka je C. C. F., katere se na zelo zamotan način posebno pred delavstvom prikazuje, kot njegova resnična zaščitnica in varovalka. CCF z njenim zelo "meglenim" in nejasnim programom je dosedaj zapeljala prilično število naroda pod njeno okrilje z njenimi (praznimi) oportunističnimi obljubami o uvedanju nekeke posebne vrste (državnega) "socializma". Tej bolj novi stranki je uspelo zapeljati v njeni zvijači gotov del iskreno mislečega delavskega in farmerskega naroda. Kakšen imajo voditelji te stranke smisel za socializem, je naš najboljši primer, če pomislimo da so odkriti nasprotniki delavskega edinstva. Kdor koli dela proti delavskega edinstva, ta zvestno ali nezvestno ne samo zlorablja pravi in resnični socializem, ampak z

tem pomaga istočasno kapitalistični reakciji, da doseže svoje cilje. Kajti delovno ljudstvo in njegova edinstvena moč, je poglavitna opora za dosego boljših delovnih razmer, socialne pravičnosti in končno utrjevanje poti k vpeljevanju ljudstva v socializem.

Vodstvo CCF ne samo da ima iluzijalen ali prazno misljeni program njihovega "posebne vrste socializma", ampak pri vsaki priliki se pokaže v proti sovjetskem stališču. Kakor v govorih tudi v njihovem časopisu, ni omenjena niti besedica o Sovjetski Uniji. Kako bi potem oni mogli oznanjati narodu nekaki "socializem", ko je nam vsem kolikor toliko znano, da je edino po vzorcu socializma v Sovjetski Uniji, mogče odstraniti sistem izkoriščevanja človeka po človeku. Iluzijalen je pri vsem tem tudi pomislek na nekako socialistično izvedbo v tej zelo razburljivi današnji dobi, ko sta narodu edinstvo in sloga potrebna v boju proti reakcionarni in protinardni ofenzivi na narodni povojni razvoj socialnega in ekonomskega napredka ne samo tu v Kanadi, ampak v svetu v splošnem. Se Sovjetska Unija, ki je tako mogočna ni zavzela takega stališča napram onim državam, katere je ona osvobodila. Njeno glavno geslo je sedaj narodna svoboda, čimprejše ekonomsko izboljšanje današnje stanja narodov in trajen mir. Toda oportunistični voditelji CCF, kateri pri volitvah polagajo vse samo na izvolitev svojih kandidatov, ne glede na reakcionarno nevarnost proti narodnim interesom, kateri so zavrgli in ovirajo edinstveno volilno listo delavskih in naprednih kandidatov, je treba na enak način poraziti pri prihodnjih volitvah, kakor torijevci ali Duplessijevci. Ker njihov oportunističen v tem oziru je napeljevanje vode na torijski in Duplessijev mlin.

Liberalna, kot kapitalistična stranka, se tudi ne more preveč hvaliti z njenimi vrlinami in dobrotami pred narodom. Tudi po njej prejete "dobrote" so bile vedno prisiljene po narodu. Ako njo primerjamo z ostalimi kapitalističnimi strankami, dobimo skoraj neznačni del kredita, katerega bi ji morali dati v tem oziru. Ona je n.p., sedaj, ko je največja narodna potreba edinstvo in sloga, ter izpolnitev zaključkov konference v Jalti, vsaj deloma v podporanju narodnih želja na

mednarodnem polju. Je pač stranka, katere skuša igrati vlogo posredovalca izmed izkoriščevalcev in izkoriščanih, ne da bi pri tem preveč pritisnila na ogromne dohodke prvih.

Pri vsemu temu kar sem že omenil, čitatelj se bo vprašal, kakšna stranka potemtoga je ta prava? Vsi veliki misleci in ideologi delavskega gibanja so pri tem pomisleku postavili sledeč odgovor: "Delavska stranka, katere je prežeta politično in ideološko na nečelih znanstvenega socializma", je prava delavska stranka. In ta je za nas tukaj v Kanadi, Delavska Progresivna Stranka!

Delavska Progresivna Stranka poleg programa narodnega edinstva in sloge, večje socialne pravičnosti za delavce in farmerje, znižanja pretiranega davka v marsikaterih ozirih, pošten zaslužek, stalno delo za delavce in delavke, odločno zagovorja izpeljevanje zaključkov konference v Jalti v mednarodnih ozirih. Razen delavske progresivne stranke, niti ena druga stranka se ni izrekla podpirati teh zaključkov, kateri prikrat v povesti človeštva resnično predstavljajo največjo zagotovitev ne samo proti ponovitvi vojne agresije, ampak narodno samoodlobo, kar je posebne važnosti za nas Slovence in Slovenke, ter narode Jugoslavije v splošnem.

Rekord njenih voditeljev je tudi v primeru z voditelji drugih strank, daleč bolj vpoštevavanja vreden, ter obenem tudi pravilen. Kjer koli je treba braniti resnične delavske interese, vidimo njene voditelje med prvimi. Posebno sta ta primer oveličala njena poslanca v provincijalni zbornici A. A. MacLeod in J. B. Salzberg z tem, da sta popolnoma razkrila torijevsko politično mašino o vojaškem naboru, družinskih dodatkih, kakor je določila federalna vlada, ter končno torijevski program 22 točk, kateri je ostal samo na papirju, ne da bi bila tudi ena izpolnjena.

Zato je potrebno in obenem pravilno oddati glas na dan volitev dne 4. junija delavskim kandidatom, kjer koli ti kandidirajo za provincijalno zbornico in dne 11. junija za federalno zbornico. Ne pozabimo pri tem, da je pomen prihodnjih volitev izbira med napredkom, progresom ali pa terorjem, nasiljem in brezdeljem za povojno dobo. Izvolitev delavskih poslancev zagotavlja največjo oporo, da bo Kana-

da res sledila tako v narodnih kakor mednarodnih ozirih napredek in progres!

Dedavci podpirajmo svoje delavske kandidate, da pošteno delo, dober zaslužek, večjo socialno pravičnost za delavce in farmerje, za blagostanje, svobodnejše in srečnejše življenje po vojni.

Montreal — V pričetku aprila smo priredili našo slovensko veselico, za katero pa moram reči, da ni bila prav slovenska v onem pomenu kot bi morala biti, ker večina so bili Hrvati in Srbi, katerim obenem izrekam prisrčno zahvalo, ki so nas v tako lepem številu obiskali ob tej priliki.

Kakor sem omenil, Slovencev in Slovenk nas ni bilo veliko skupaj udeleženi na tej zabavi. Nevem, kako bi sploh opisal ali pa opravičil ponašanje posameznikov in to v dobi, ko vendar vsak zavesten rodoljub hiti k svoji narodi skupini in se trudi da tudi sam doprine se nekaj v pomoč svojim bratom in sestram ono stran Oceana, kateri so križ potili skozi zadnje štiri leta.

Čudno, a vendar resnica, da dobimo takih med nami, kateri se ne zmenijo za stvari lastnega naroda, ampak izgubljajo svoj prosti čas kar v nemar raje, kakor da bi vsaj moralno podpirali koristne in napredne narodne ustanove, njihove prireditve itd. Saj to je dolžnost vsakega posebej in nihče ne dela za samosvoj dobiček, ampak za narodne stvari, katere so nam vsem skupaj mile in drage.

NAZNANILO

Tem potom se naproša vsa krajevna društva in organizacije v Južnem Ontariu, da ne prirede zabave ali piknika dne 22. julija, ker na ta dan prirede odseki treh bratskih Zvez Kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov, veliko narodno manifestacijo pod imenom "Titov Dan" na prekrasnem letovišču Port Wieller, ne daleč St. Catharines.

Skupni Odbor:

ALEKSANDER ČERBAKOV UMRLO

Moskva — Aleksander Čerbakov, eden od najodličnejših voditeljev v Sovjetski Uniji, je umrl.

Čerbakov je bil član političnega biroa in tajnik centralnega komiteta komunistične stranke, šef političnega oddelka Rdeče Armade in šef Informacijskega odbora.

da res sledila tako v narodnih kakor mednarodnih ozirih napredek in progres!

F. Lavrič

Otresti se moramo puhlih domišljij in spoznati dobo novih borcev

Kako naj pozabim svojo domovino, ali pa postanem tako trdoglav, da bi se ne zmenil za stvari, ki se tičejo mojega naroda, mojih roditeljev, bratov in sester? To je zaprav nemogoče, če človek le malo pomisli na današnjo dobo, ko je treba, da vsak pomaga po svojih najboljših močeh, za praktično izvedbo onih načel, za katere je naš in vsi drugi narodi v tej vojni polagal in so polagali ogromne žrtve. Čas je nastopil in z bliskovitostjo naglo beži izpred naših oči, ter spreminja posamezne diplomatične in politične zadeve sicer na tak način, kar naj zopet škoduje pravim interesom narodne in ljudske pravičnosti. Saj nam ni treba venomer ponavljati pereče in skeleče rane, katere so nastale kot posledica v mednarodni gojilji po prvi svetovni vojni. Te smo občutili na lastni koži in so končno vzrok, da smo morali v tujino s trbuhom za kruhom. Alj naj postanemo tudi sedaj vsled svoje nemarnosti, našega nezanimanja za resne narodne in delavske stvari, so krivci teških posledic, ki se znajo izčiniti ako ne bomo zedinjeni, složni, delavni in aktivni pri svojih narodnih, unijskih in kulturno-prosvetnih ustanovah? Ne in stokrat ne, dragi rojaki in rojakinje!

Pred nami je tako veliko dela kakor tudi veliko odgovornosti. Mi se ne smemo podajati iluzijam, da nas je malo in kaj so nas mari kakke politične zadeve. Tako zamisel izumira in na pohodu se javlja nekaj povsem novega, dosedaj še nezasičnega. To vidimo pri našem narodu v starem kraju, kateri je samega sebe karal v tej vojni za marsikaj v preteklosti, ko se je podajal za takimi iluzijami, katere so mu pridno vtepli v glavno bivši protinardni voditelji. Uvidel je svojo trpečo pokorščino, kot bič proti njegovi lastni svobodi, lastnim načelom, da kot človek, svoboden in okorajen z ogromnimi vrednotami svojega naroda, nastopa vred z vsemi drugimi rodoljubnimi borci v svetu, za človeške in narodne pravice. Otresel se je puhlih domišljij, da nekdo drugi stori za njega nekaj kar bi imelo koristiti njemu samemu. V tem novem pohodu, kakor pišejo in razlagajo naši narodni voditelji, slovenski narod je našel, ne samo skupnost in edinstvo, ampak istočasno našel je samega sebe, ojačnega z političnimi in vojaškimi vrlinami, katere mu omogočajo soditi in se kot narodu udeleževati na polju krvave borbe za svojo narodno čast, narodni ponos, svobodo in enakopravnost.

Sedaj, ko je premegana zverina nemškega fašizma in ko je potrebno zasejati plodove krvave in strašne vojne, je treba med nami sloge, požrtvovalnosti in delavnosti. Te lastnosti spoznanja naj zavladajo med nami, mesto nemarnosti in puhle domišljije, da bo kdo drugi opravil delo za nas.

Naj se obenem na tem mestu zahvalim našim dvem dekletom, Danici Kavčič in A. Poljanec, ki ste tako marljivo nosile na mizo čaj in domače pečene krofe, kolače in drugo pecivo, prodajali vstopnice itd. Prav lepa hvala tudi Mrs. Kaučič, za delo v kuhinji. Čistega dobička je bilo \$212.71. Iz datki znašajo \$52.41, čistega dohodka je ostalo \$160.30. V Toronto smo poslali na račun organizacijskega fonda \$110.30 in za \$50.00 smo kupili vojni boni, 8 vojne-ga posijala.

Poleg vsega tega na dan volitev pokažimo istočasno, da znamo ceniti posamezne kandidate po njihovi preteklosti in dejanjih. Oddajmo svoje glasove za resnične delavske kandidate, kateri branijo in bodo branili naše interese.

L. Prijatelj.

Južno - slovanski Kanadčani

dne 4. junija

Glasujte za poraz torijevca Drew-a in njegove reakcionarne družine. Odgovorite novemu navalu laži proti Sovjetski Uniji in nepoštenemu naskakovanju reakcionarnih sil proti nove Titove Jugoslavije in njene z krvjo pridobljene tekovine. Porazimo reakcionarne sile, katere pripravljajo črne zarotne načrte proti kanadskemu narodu, proti narodov Jugoslavije in velike zaščitnice narodov in pravičnega mira, Sovjetske Unije. Glasujte za sledeče Delavske Progresivne Stranke kandidate:

BRANTFORD, Stjepan Kowal.
COCHRANE SOUTH, Michael Karol.
COCHRANE NORTH, Richard Burton.
FORT WILLIAM, Chas. Weir.
HAMILTON EAST, Harry Hunter.
HAMILTON CENTRE, Dr. H. Paikin.
HAMILTON WENTWORTH, Robt. McClure.
WENTWORTH, Tom McClure.
KENORA, Harry Hawes.
KINGSTON, Thomas Arnott.
LONDON, Edward Dodd.
NIAGARA FALLS, Clark Campbell.
PORT ARTHUR, Bruce Magnuson.
RAINY RIVER, J. J. Anderson.
S. S. MARIE, H. McIntommey.

SUDBURY, Chas. McClure.
STORMOUNT, L. D. Harries.
TEMISKAMING, Wm. Lewis.
YORK WEST, A. C. Campbell.
YORK AEST, Gordon Tonner.
YORK SOUTH, Oscar Brooks.
TORONTO BRACONDALE, Leslie Morris.
TORONTO EGLINTON, Reg. MacLean.
TORONTO PARKDALE, A. E. Sculthorpe.
TORONTO ST. DAVID, Lt. R. Stevenson.
TORONTO WOODBINE, D. Crichton.
TORONTO ST. ANDREW'S, J. B. Salsberg.
TORONTO BELLWOODS, A. A. MacLeod.
TORONTO DOVERCOURT, Mrs. E. Morton.
TORONTO RIVERDALE, Harry Bell.

Slovenija v borbi ze svobodo

VOLITVE NA DEŽELI

V Ameriki so se nekateri elementi norčevali, ko je SANS poročal o prvih volitvah in prvemu slovenskemu parlamentu. Isti ljudje se danes lahko posmehujejo tudi zaključkom "velikih treh", ki so na konferenci v Jalti pritisnili odobrilen pečat na demokratično delo, ki ga razvija Osvobodilna fronta v Sloveniji in Jugoslaviji.

Izbiranje kandidatov

Listine kandidatov ni sestavila samo ena stranka. V Belokrajini je bil izvoljen kandidat, ki je javno pokazal svoje belogardistične simpatije. Takih slučajev sicer ni bilo veliko, toda Osvobodilna fronta je tudi take kandidate pozdravljala, kajti potom svojega urada so taki kandidati spoznavali in se prepirali o demokratičnem izvajanju javnega miru, ki so ga upostavili partizani.

Pri civilni upravi je bilo opaziti več in več novih obrazov in partizanske oblasti so se razveselile tega ljudskega odziva. Naravno je, da se je ta proces volitev prosto razvijal po vsem osvobojenem ozemlju. V nekaterih napol osvobojenih krajih so se tudi vršile podobne volitve, toda izvršiti so se morale v naglici. Volilci so se morali brez posebnih ceremonij hitro posloviti, če se je približeval sovražnik.

Pri nobenih volitvah ni bil navzoč kak oficir ali vo-

jaški uradnik. Vojska je imela svojo proceduro za volitve. Vojaštvo je bilo popolnoma odsotno in nikjer ni vladala kaka prisiljenost. Volilci so morali biti redni prebivalci svojega volilnega okrožja. In ker se po malih vaseh in trgih prebivalstvo zelo redko preseljuje, ni bilo nobene možnosti za uporabljanje "ponarejenih" glasovnic ali da bi glasovali na pačni volilci z namenom, da bi povlekli volitve na svojo stran.

Jasno je tudi bilo, da je preprost kmet razumeval tako glasovanje, kmet, ki ni menda še nikoli imel prilike izbirati si svojih lastnih voditeljev. To mu je tudi dajalo pogum, kajti dokazano je, da si zna priprosti narod izbirati svoje voditelje, samo če mu je dana prilika za to. Te volitve so tudi dokazale, da je glasovnica bolj učinkujoča za pospeševanje demokracije, nego puška. Osi-veliki starčki in mamice so pomno pripovedovali, da njihova vas — odkar pomnijo — še ni doživela takega dogodka. Prvikrat so jim zavladovali ljudje, katere so sami izvolili in postavili na odgovorna mesta.

Marsikateri Amerikaneec bo priznal, da so si ameriški pionirji na isti način priborili svoje demokratične ugodnosti, toda jih danes smatra za navadno, vsakdanjo stvar.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Devet temeljnih točk Osvobodilne Fronte Slovenskega naroda

(Iz 2 strani)

nem napornem obsegu ustvarjanja demokracije, ki je prej niti v najbolj urejenih časih nismo mogli prebuditi. Lahko rečem, da se naš narod nikoli doslej ni s takim prepričanjem in sposobnostjo udeleževal političnega življenja kakor danes, ko je moral prestopiti verjetne strahote.

Mislím, da je pomembno, če ob tej priliki povem, da so bile poleg teh točk o demokraciji objavljene še nekatere izjave Osvobodilne Fronte, ki podoba o novi demokraciji dopolnjujejo in krepijo. Tako je dana izjava, da bo novi politični red na Slovenskem čuval svobodo človekove osebe, vere in nazorov. Vse pozitivne energije naših narodov so naravnane v to, da po osvoboditvi ustvarjajo pravo demokracijo južnoslovenskih narodov. Mi zaupamo našim narodom, zaupamo njihovim močnikom, da bodo z ustanovitvijo novega političnega reda znale ostvariti tudi tiste potrebne družbene elemente, ki jih zahteva napredek naših narodov in njihove skupne države. Mi zaupamo v ta razvoj, ki vodi v bodočnost, in vemo, da že dosedanja pot predstavlja pošteno garancijo, da bodo v njem vpoštevane vse vrednosti naše tradicije in naše-

ga osebnega duha.

Osmo temeljna točka se glasi:

V skladu s slovesnimi izjavami Churchilla, Roosevelta in Stalina bo po svoji narodni osvoboditvi o notranji ureditvi Združene Slovenije in o svojih odnosih odločal slovenski narod sam.

Ali čutite, Slovenci in Slovenke, da je to najponosnejši stavek, kar jih je naš narod izrekel v teku svoje zgodovine? Pred vsem svetom, neprijateljskim in prijateljskim, izrekamo voljo, da hodo o svoji usodi odločati odselej sami. To slovesno listino našega naroda je zapečatila kri tisočih partizanov in talcev, prekrasnih slovenskih ljudi, ki so brez strahu jurišali na sovražnika in prepevajo pesmi odhajali iz ječ na morišče. Pravice slovenskega naroda so danes dvignjene na ščit slovenskega borce. Te besede o samoodločbi pa niso naperjene samo proti zunanjim sovražnikom naroda, ampak so naperjene prav tako proti domačim neprijateljem. Nič ni zato bolj naravnega, kakor dopolnilo tega stavka, ki pravi: **OF bo te elementarne pravice slovenskega naroda uveljavila in branila z vsemi sredstvi.** Če smo kdaj dokazali, da znamo svoje pravice braniti, se je to

zgodilo danes in to bomo znali delati tudi v bodoče.

Zato govori zadnja temeljna točka razumljivo o poroštvo naše samoodločbe, o slovenski narodni vojski, Glasi se:

Narodna vojska na slovenskem raste iz slovenskih narodno osvobodilnih partizanskih čet Narodne zaščite, kamor se pozivajo Slovenci.

Danes smo tako srečni, da imamo svojo lastno vojsko, ki brani prave koristi našega naroda in se z ostalimi številnimi enotami bratskih narodov zliva v močno osvobodilno armado pod poveljstvom maršala Jugoslavije — Josipa Broza Tita. Danes stoji naša slovenska vojska na svojih lastnih tleh in jih brani, danes ima naša lastna vojska svojega slovenskega komandanta, svoje generale, svoje častnike, svoje vojaške šole, danes imamo slovenske korpuse, divizije in brigade, imamo vojaško organizacijo po vsem narodnem ozemlju in z njo vdramo že na nemško ozemlje. V tej naši narodni vojski je do kraja izražena naša narodna suverenost. To našo vojsko moramo varovati kakor punčico svojega očesa. Zadnja temeljna točka, ki se po vsebini vrača na prvo in zaključuje krog našega pregleda programa Osvobodilne fronte, naj bo obenem poziv vsem mladim in sposobnim Slovincem, da vstopijo v slovensko brigado in izpolnijo svojo narodno dolžnost.

In zdaj mi, dragi rojaki, dovolite še nekaj besed kot slovenskemu katoličanu, ki se je ves čas udeleževal osvobodilnega boja. Zavedam se, da je slovenski narod po svoji tradiciji, zgodovini in moralnem občutku katoliški narod in da je ta dedščina neuničljiva, kakor je neuničljiv tisočletni duh krščanstva v Evropi sploh. Toda obenem se zavedam, da je osvobodilni boj proti fašizmu postal trda, zgodovinsko nujna preizkušnja vseh evropskih, posebej pa še slovenskih katoličanov. Dolžnosti narodne enotnosti in oboroženega odpora so se slovenski katoličani odzvali neenotno. Ko je bilo treba upreti se smrtnemu sovražniku narodnega in duhovnega življenja in pokazati cellega človeka, se je tragično razodela slabotna in negotovna človečnost družbene, politične in celo duhovno vodilnih slovenskih kristjanov.

V vrhni katoliške plasti se je pokazala kriza, ki smo jo slutili že pred vojno. Kriza ne nastopa v verski obliki, čeprav je v globini posledice verske slabosti, marveč v družbeno politični obliki in v moralnem smislu. Vrhnja katoliška plast se je v življenju tako predala sebičnosti, da je postala važna sestavina družbene in politične reakcije. Tako se je na Slovenskem zgodilo, da se je ta krščanska reakcija prej ali slej znašla na pozicijah fašističnega okupatorja. Dočim se je verno ljudstvo z dobrimi duhovniki in izobraženci odzvalo klicu OF, se je tenka plast klerikalnih veljakov in njihovih priganjencev zakrknila na svojih interesnih pozicijah in po usodni logiki postala narodno izdajalska.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Iz francoščine prevedla K. N.

Vedela je, da bi zadoščalo, če bi povedala, da je že poročena, pa ne bi nihče več silil vanjo. Toda odkritev te skrivnosti bi sprožila plaz novih nevesčnosti. Očetova naklonjenost je bila na strani nacionalistov in ta naklonjenost se je zadnji čas še povečala, v škodo Orane. Mlada žena zdaj že ni več imela poguma povedati, da se je, čeprav po sili, poročila z republikanskim letalcem.

Kako naj bi tudi svojim staršem dopovedala, da tega zakona ni mogoče več ločiti? Ne samo zaradi formalnosti na poročnem uradu, ne samo zaradi duhovnikovega blagoslova, vse bolj tudi zaradi tistega, kar se je zgodilo v tisti edini noči in kar je zdaj kakor strašen kamen ležalo na njeni mladi duši.

"Ena sama noč..." je pomislila in čeprav je bila ta noč že leto dni daleč, je spomin nanjo še zmerom vznemiril njeno srce in ji pognal vso kri v glavo.

"Če ne bi bilo teh nekaj nepozabnih ur, bi pač že našla pota in načina, kako razveljaviti ta vsiljeni mi zakon."

"Kako tudi naj bi govorila o Morenu s svojim očetom? Že samo okoliščina, da je njen mož slaven letalec na nasprotni strani, bi bila za mlado ženo zelo neugodna.

Nehote ji je prišel na misel pogovor tisti usodni večer po njeni rešitvi.

"Čeprav si nočem vašega zaupanja pridobiti z besedami" je med drugim dejal njen mož, "vseeno rad vidim, da veste, s kom sem zvezali svoje življenje in svojo usodo. Res je: vojak sem, nisem pa anarhist. Čeprav se vojskujem, še nisem s tem prepričan, da se dajo vsi spori na svetu poravnati s silo." Orana ni dvomila, da so bile te Morenove besede iskrene. Iz kakšnega vzroka tudi naj bi skrival resnico? Spomnila se je še enega stavka, ki je točno orisal Morenovo razmerje do državljanske vojne in obeh strank:

"Vojna me je zalotila na tej strani. Če bi bil v službi na oni strani, bi bil morda danes sovražnik republikancev."

Spo minjajoče se tega razgovora, si je Arana zaželela, da bi mogla ta razgoroditev ponoviti tudi svojem očetu in da bi ta strogi, zagriženi mož spoznal izkrenost teh besed, kakor jih je bila ona sama spoznala.

Čeprav svojega moža ni ljubila, bi ji bilo vseeno neljubo, če bi kdo udrihal po njem. Vse, kar ji je povedal Moreno, je sveto verjela, ne vedoč, zakaj tako zaupa njegovim besedam. Oči mladega letalca so bile pa tako odkrite in poštene, da je moral verjeti njegovim besedam vsakdo, kdor je le enkrat pogledal vanje.

Očetovo prigovarjanje k poroki z mladim Dumoustierjem je spomnilo mlado ženo, da bi kazalo povprašati, ali njen mož onkraj Pirenejev sploh še živi ali ne. Ali naj bi bil njegov trmoglavi in vztrajni molk dokaz da je že mrtev? Prav tako je lahko še živ, samo ranjen, ujet, pohabljen. Ob teh mislih se je Orana stresla in njeno žensko srce je zadrhtelo v usmiljenju. Morda ga je pa zadela krogla protiletalskega topa in zbila njegovo letalo, da je kakor ranjena ptica strmoglavilo v morje in pokopalo pod seboj tudi njega? Misla na Morenovo smrt ji je bila strašna, čeprav do tega moža ni čutila drugega kakor dolžnost.

Toda nič manj strašna ji ni bila misel, da bi se utegnil lepega dne vrniti in zahtevati od nje, naj gre z njim in živi z njim kakor prava zakonska žena.

Ob misli, da bi utegnil Moreno lepega dne priti v grad in terjati od njenih staršev, naj mu vrnejo ženo, se ji je kar zvrtilo v glavi. Če bi ne bilo očeta in matere, je ne bi bilo tako strah. Pogumno bi izpolnjevala dolžnost, ki si jo je naprtila. Ali ni čisto naravno, če mora s svojim telesom plačati dolg za svoje življenje? Bolj kakor misel na zakonske dolžnosti jo je pa težil strah pred očetovimi očrti, pred materinimi solzami in prošnjami. In kdo ve, ali ne bi njeni starši rajši videli, da je njihova edinka mrtva kakor žena možu, ki mu ne vedo ne rodu in ne poklica?

Res, dobro bi bilo povprašati, kaj se je zgodilo z njenim možem. Kakor hitro bo izvedela, kaj je z njim, bo vedela tudi, kako mora ravnati, da bo izpolnila vse dolžnosti do njega, do svojih staršev in do sebe.

Kakor v podzavesti se ji je za en sam trenutek posvetilo upanje: "Morda je padel..."

Ali ima kdo pravico želeti smrt svojemu bližnjemu? Zgrozila se je. Ona, Orana, ki dolguje temu človeku svoje življenje, je pravkar želela njegovo smrt, četudi samo za trenutek! Strah in sram sta trpinčila njeno zmehčano srce v tistih težkih minutah.

Vse, kar je bilo v njej dobrega, se je uprlo ob tej misli. Skesano je zasepetala:

"Vsak dan bom molila zanj... da bi se rešil... da bi ga Bog varoval..."

In ob misli, da bo potlej morda res lepega dne potkal na vrata njihovega gradiča v Jacheresu, se je ponosno vzravnila in velikodušno dejala:

"Naj pride, saj je moj mož! Pravico ima do mene, pravico zahtevati od mojih staršev, da se vrnem k njemu. Stori la bom tako, pa naj se zgodi kakor hoče..."

In ta odločitev je okrepila njeno razrvano dušo, da se je vrnila v svojo sobo mirneje in trdneje kakor kdaj koli poprej.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Stališče Jugoslavije po vprašanju Trsta in Istre

(Iz 1 strani)

more priznati stare fašistične oblasti pod kakršno koli zaslobo in krinko. Dokaj znano je, da le nekoliko mest v teh pokrajinah tvore večino prebivalci italijanskega porekla. V slovenskem Primorju n.p.r. sta znana samo Trst in Gorica, kjer je večina mestnega prebivalstva Italijani, na deželi in v okolici ter predmestju, pa ogromna in skoraj 100 odstotna večina. Slovenci. Povsem logično in prirodno, da so v Osvobodilnih odborih, kjer je večina italijanskega prebivalstva obenem izvoljeni predstavniki italijanske narodne manjšine in sicer, oni kateri so se borili v anti-fašistični armadi.

Kdorkoli pošteno misli in sodi, bo priznal, da je celotni razvoj nove Jugoslavije tesno v zvezi s borbo proti vsake vrste šovinizmu, da njena politika z ozirom na narodna vprašanja sloni od samega začetka na podlagi bratstva, edinstva in narodne enakopravnosti, kot osnova Narodno-osvobodilnega pokreta pod vodstvom maršala Tita. Je prav ne mogoče dvomiti, da bi nova Jugoslavija ne vpoštevala pravice italijanskega prebivalstva v Primorski pokrajini.

Mi tujega nočemo in svojega ne damo

Jugoslavija zahteva slovenski del Koroske, Stajerske, Istro, Trst in slovensko Primorje. Vse to je bilo nasilno odvzeto po prvi svetovni vojni. Mi ne zahtevamo prav ničesar kar ni našega in vse kar hočemo so naše etnološke stare meje. Znano je, da po drugi strani meje bivše Jugoslavije, živi veliko število slovenskega prebivalstva, skoraj 35 odstotkov in največ v primorskih pokrajinah. Zato naj premislijo vsi oni šovinistični nacionalisti, kaj bi porekli, ko bi jih njihove nacionalnosti enak odstotek izven meja njihove domovine. Poglaviti cilj narodov Jugoslavije v protifašistični vojni je bil, poleg osvoboditve Jugoslavije izpod nemške in italijanske fašistične okupacije, obenem poravnati pregrehe storejene na račun njihovih ozemlja po prvi svetovni vojni. Pod nobenim pogojem se ne sme zgoditi, da bi Jugoslavija trpela po tej vojni še večje rane, kakor pa resnični sovražniki zaveznikov. Jaz ponovljam, da ne zahtevamo prav ničesar več, kakor naše etnološke meje.

Mar ni nekaj čudnega, ko nekateri "dobromisleči" lju-

dje, izražajo pripravnost priznati Slovincem in Hrvatim vse ozemlje, razen Trsta. Oni polagajo svoje apele na principe pravičnosti in istočasno napovedujejo, da Trst pripada Italiji zaradi večine italijanskega prebivalstva. Resnica je, da v Trstu živi italijanska večina in velika slovenska manjšina. Če tudi bi zaenkrat odložili vprašanje zastran Trsta, da pripade kot mednarodno pristanišče ali italijansko oblast z vključitvijo mesta in slovenskega ozemlja, ali ne pomeni, da bi bilo slovensko ljudstvo podvrženo ravno istim razmeram kakor so vladale prej, česar se pa skrbno izogibljajo tolmačiti ti "dobromisleči" z respektom napram Italijanom.

Medtem znano je dejstvo, da mesto pripada okolici in obzato. Dočim je mestno prebivalstvo pod pritiskom razmer in oblasti sistematično onarodovano, je na deželi zadržalo svojo nacionalnost. Ako je mogoče italijanskim vpadnikom zahtevati oblast na ozemlje manjšega naroda zato, ker so njihovi pračetji uspeli italinizirati z silo prebivalstvo v nekoliko mest na tem ozemlju, je to zelo stara neopravičena zahteva, posebno radi dejstva zgodovine, katera nam jasno kaže le krvave rane prizadete manjšim narodom. Jutri — ojačani s zahtevno zaslužjevanja slovenskega Primorja, oni bodo zahtevali Ljubljano, ker je v direktni ekonomski in geopolitični zvezi z Primorjem. In to je ravno isto, kar je Musolini storil, ko je pripojil Ljubljano pod svojo okupacijo 1941 leta. Slovenska pokrajina bi bila ekonomsko brez Trsta prav močno prizadeta, ker je njena lega prav ob tem mestu vključujoč Slovenijo v meji Jugoslavije. Enako bi bil prizadet Trst in bi ne mogel imeti nado na normalni razvoj brez ozemlja v njegove zaledju preko katerega teče pot iz centralne Evrope in Balkana. Temu za dokaz je mesto samo, katera je nazadovalo pod italijansko oblastjo.

Toda v tem ni samo nacionalno in ekonomsko vprašanje vpoštevanja Trsta, da pripada Jugoslaviji. Vprašanje je, da je mesto obenem stražnik mira za Jugoslavijo in centralno Evropo. Trst je služil italijanskim vpadnikom kot premostje poti na Balkan in centralno Evropo. Je pač odskočnica za italijanske fašiste in njihovo nameravano sramoto za centralno Evropo in Bal-

kan, katere se hočejo poslužiti italijanski imperijalisti in pri tem izkorščajo vprašanje pripadnosti Trsta, za nemir in sovraštvo na tem kraju Evrope. To zahtevajo le oni elementi, kateri se ne morejo sprijazniti z dejstvom vojne proti fašizmu, ter popolnemu uničenju fašističnih drevcev, ki so še ostali v Italiji in kateri podpirajo kampanjo proti Jugoslaviji.

To še ne pomeni, da se Jugoslavija ne interesira za dobre in prijateljske odnose s med Jugoslavijo in Italijo. Mi verujemo v demokratske sile italijanskega naroda. V skupni borbi z resničnimi italijanskimi anti-fašisti, mi vidimo moč italijanskega naroda, ter obenem stvarnost dobrih odnosov med nami in italijanskem demokratičnem narodom, kakor tudi prijateljsko poravnanje storjenih pregreh z strani protiljudskih in fašističnih oblasti. Mnogi in mnogi italijanski anti-fašisti in predvsem delavci, so sodelovali z nami v oboroženi borbi proti italijanskim fašističnim vpadnikom. Bila je prav tesna kooperacija med italijanskimi anti-fašističnim gibanjem v severni Italiji in Narodno-osvobodilnem gibanjem našega naroda skozi to vojno.

Mi smo prepričani da bodo anti-fašistične sile italijanskega naroda, preprečile drzne račune italijanskih fašističnih drevcev, kateri si prizadevajo podkrepiti v anti-jugoslovanski kampanji svojo moč, katera je obenem nevarnost za italijanski narod sam. Zatorej odločno zavračamo gnjusno anti-jugoslovansko kampanjo italijanskih fašistov, obenem se ne čutimo odgovornih za držno obmetavanje in podžiganje spora med italijanskim in našim narodom, marveč nasprotno smo pripravljeni rešiti tozadevna vprašanja na prijateljski način med obema narodoma.

Dočim si italijanski fašisti prizadevajo postaviti Trst, kot prapor proti demokratičnim državam, je za nas Trst ravno dvojna zveza med našim in italijanskim narodom. Nas se dolži kot nacionaliste za strani obrekujočega italijanskega in zunanega časopisja. Njihovo mnenje je, da smo mi nacionalisti, mi, kateri zahtevamo svobodo za ogramno večino slovenskega in hrvatskega prebivalstva v Istri in Primorju, mi, kateri smo v praktičnosti dokazali, da smo proti zapostavljanju naroda po narodu. Toda oni niti za trenutek nepomišljajo

na italijanske vpdanike, kateri hočejo zaslužiti tuje ozemlje — ozemlje manjšega naroda — da so prav oni taki nacionalisti. Mi smo prej in tudi v bodoče z vso odločnostjo bomo proti šovinističnega nacionalizma. Kljub temu verujemo, da če smo odločni nasprotniki šovinističnega nacionalizma, to še ne pomeni, da nismo narodni in da ne čutimo odgovornosti za ljudstvo o katerega bodočnosti se hoče v drzni igri po vzorcu Judinih grošev mešetariti z njegovo usodo.

Naša želja, da Trst ostane pod Jugoslavijo in da italijansko prebivalstvo dobi svojo avtonomno pravico do svojih narodnih običajev, kulture in razvoja, ter pomagati da Trst postane zopet svobodno tržišče za Jugoslavijo, obenem pa svobodno pristanišče za centralno Evropo in države katerih tržišče bi bilo vezano z njim.

Ali podpira italijanski narod tako rešitev?

Nobenega dvoma ni, da je zgornja rešitev popolnoma v skladu ne samo z težnjami slovenskega prebivalstva, ampak ogromne večine tudi italijanskega. Italijani v Trstu, se zavedajo, da nova Jugoslavija ne predstavlja strahu nad njihovimi narodnimi pravicami, kakor tudi na znotraj Jugoslavije, se odpirajo prav drugačne perspektive ekonomskega razvoja za pristanišče Trst. Geslo je: "Bratsko edinstvo Slovencev in Italijanov v Trstu!"

Svobodoljubno ljudstvo gleda v novi Jugoslaviji svoje narodne pravice, demokracijo in resnično svobodo. In v tem je njena moč. Toda mi ne dvomimo, da bodo ostanki italijanskega fašizma, ki se nahajajo še na tem ozemlju, skušali z drzno propagando, provokacijami in z vsem kar jim pride pri tem odvratnem delovanju vpoštev, povzročiti notranji nesporazum med ljudstvom. Še manj pa imamo podlage da bi dvomili na njihov uspeh. Prizadevanje italijanskih preostalih fašističnih imperijalističnih elementov, da zasejejo na znotraj med narodom sovraštvo in nesporazum, je razkrito pred ljudstvom samim v popolnem pomenu drzne zarote. Največja zahvala v tem oziru bo lastnemu prebivalstvu v teh pokrajinah, katero že na močnem gruntu odpira resnično bratski sporazum in prijateljstvo med obema narodoma.

Zgornja slika predstavlja mešani pevski zbor v Sudbury, kateri nastopi na velikem koncertu v nedeljo dne 3. junija